

Folkkyrkoreflexen

Över hela Europa bränner det till i relationen mellan kristendom och islam. Behovet är stort av en välinformerad och välfungerande dialog mellan världens två största religioner. Få frågor kan idag sägas vara viktigare för framtiden än att kristna och muslimer lär sig att leva som goda grannar.

I ett större perspektiv är religionsdialog mellan troende av alla slag en livsnödvändighet; utan ömsesidig respekt finns ingen gemensam framtid. Religionens återkomst i det offentliga samtalet är påtaglig de senaste årtiondena. Den nya religiösa mångfalden i det svenska samhället har flyttat den interreligiösa dialogen till hemmaplan. Det är ett tecken i tiden att svenska regeringen avsatt pengar till en samordnare på Sveriges interreligiösa råd.

I Svenska kyrkans hus i Uppsala finns sedan i höstas en motsvarande tjänst för interreligiösa frågor. Uppdraget är att följa religionsdialogen i stiftet och att analysera samhällsutvecklingen i Sverige och internationellt ur ett interreligiöst perspektiv. Tydligt sägs att Svenska kyrkans och Sveriges nationella råds båda samordnare skall samverka.

Närmast självklart går Svenska kyrkan in och vill ta ett helhetsansvar. Under förra året debatterades och kommenterades tre exempel på kyrkans interreligiösa välvilja. Reaktionerna var både starka och starkt förutsägbara. Det gamla strävsamma paret liberalt–konservativt tog ännu en svängom på dansbanan, till synes evigt förbundna i ett slags hatkärlek. Få ställde dock frågan vilken tankefigur som kan finnas bakom de olika utspelen.

Det var den 19 augusti som Dagens Nyheter publicerade en debattartikel med rubriken »Vår kyrka måste vara öppen för andra religioner.» Undertecknare var fem präster knutna till Storkyrkan i Stockholm, bland dem domprosten och domkyrkokolektorn. De frågade bland annat:

»Vågar vi som kyrka högt förkunna att judar, kristna och muslimer vandrar mot samme Gud, var och en på sin väg, och att vi därför kan och bör samtala med, lära av och stötta varandra, utan att för den skull överge vår egen religiösa tradition? ... Om vi i Svenska kyrkan anser att andlighet och gudstjänstliv är viktiga för människor, är vi då beredda att öppna våra församlingshem på fredagar så att muslimer utan egen bönelokal kan få be där? »

En månad senare lanserade stiftets biskop, Eva Brunne, tanken på att man borde kunna omvandla Sjömanskyrkan i Stockholm till ett neutralt rum. Om ett skepp med muslimsk besättning anländer till hamnen, var hennes förslag att...»temporärt göra rummet tillgängligt genom att till exempel märka ut riktning mot Mecka och flytta kristna symboler. Precis så som redan görs i gemensamma bönerum på flygplatser och i en del sjukhuskapell. Det är viktigt att det finns platser för bedjande systrar och bröder och vi visar gästfrihet och tolerans oavsett tro. Goda och bedjande människor av olika tro måste kunna mötas och hjälpa varandra.»

Sedan några år pågår i en av stadens förorter arbetet med »Guds Hus – ett samarbete för fredlig samexistens i Fisksätra». Där ska en kyrka och en moské byggas sida vid sida och med ett gemensamt inomhustorg. Den insamlingsstiftelse som skall samla in pengar till själva moskébygget handhas av Svenska kyrkans församling, vilket var uppe för prövning i Stockholms domkapitel. Den ansvarige kyrkoherden, kommenterade det friande beslutet med ...»att vi nu har möjlighet att göra ytterligare en god sak för medborgare och troende i Fisksätra utifrån tron på den kärleksfulla och barmhärtige ende guden, som ger oss en kallelse att leva i kärlek till våra medmänniskor och ger oss uppdrag värna och vårda skapelsen Gud gett oss, är inte bara ett uttryck för vårt gemensamma ursprung som Abrahams barn. Det är ett uttryck för det samhälle vi i Sverige vill bygga idag.»

Sammantaget framträder bilden av en folkkyrkoreflex. I Svenska kyrkan finns en latent vilja att ta ansvar för rikets samtliga invånare som lätt aktiveras. Denna längtan efter att åter få härbärgera hela Sveriges folk är delvis omedveten men inte desto mindre tydlig.

Den gamla enhetskyrkan gör här något av en comeback, i en ny och utvidgad form. Istället för bekännelsen till Jesus Kristus, bygger den på allmän andlighet och mångreligiös tillhörighet. Alla kan och bör av princip rymmas inom den svenska folkkyrkan. Alla ska med.

Även om den teologiska nivån är besvärande låg är det inte det värsta. Sökandet efter bekräftelse från allt och alla tyder på en jag-svag kyrka. Men den kyrka som inte vill vara kyrka – ordet kyriakon betyder »tillhörig Herren» – och inte står för sin bekännelse väcker inte någon respekt; det var tydligt i flera kommentarer till storkyrkoprästernas och biskopens utspel. En uppriktig dialog förutsätter parter med en tydlig egen identitet.

Så hur ska vi då göra? Hur kan vi leva som goda grannar med bevarad integritet istället för att flytta ihop? Hur ser ett äkta vittnesbörd om Jesus som Herre ut grannar emellan? Vad är en autentisk kristen livsstil i ett mångkulturellt samhälle? Alla de allvarliga frågorna återstår.